

Eidsvoll 9. okt. 1968.

A/S Borregaard
Sarpsborg.

Til studium for Dorens bergverkskyndige.
Eidsvoll Guldverk.

Walsund	✓
Eidsvoll	
Lia	
MOVIATY	
- 5 NOV 1968	
REKVANT	/

Jeg tillater mig aa henlede Borregaards oppmerksomhet paa mulighetene ved denne forekomst.

Det er i tidens løp skrevet saa meget negativt, at det synes berettiget med korrigering.

Grunden til de daarlige resultater ligger jo i dagen. Umulige transportforhold og teknisk daarlig utnyttelse av den knuste kvarts. Som eksempel kan nevnes: I sommerhalvåret blev f.ex. råvaren, steinen, baaret i veiser fra Larsputgruven, ca $\frac{1}{2}$ mil, til verket.

Ang. utnyttelsen, saa foreligger det i arkivene (Vistnok ikke kjent) en beretning om at den knuserte sand blev solgt til Biri glassverk, som blev kjent for sit gyldne glass. Dette ledet til at det blev foretatt prøver av sanden. Det viste sig da at den knuserte del indholdt likenegot guld som den smeltede slig.

Dette bekreftes ytterligere av en episode i 1870 aarene. En norskamerikansk gullgraver Balstroel (fra Helgøia) kom til den daværende eier av Gladbak, Halvor Brandt og bad om tillatelse til aa vaske ut de efter driftens ophør i 1810-12 efterladte sandhauger. Paa betingelse (formodentlig en meget liten avgift) fik han lov til dette. Paa 2 somre tok han ut for kr. 40.000,-. Han reiste tilbake til Amerika, men kom tilbake 10 aar senere og vilde drive om igjen. Denne gang blev han nektet dette av H.C.H. Brandt, som da hadde overtatt Gladbak, fordi han ikke hadde oppfylt betingelsene forrige gang.

En 3. gangs vasking av avfallet blev foretatt efter Balstroel av H.C.H. Brandt og dennes svoger Nils Lund, men denne gang var redskapen spadebladene (Balstroel brugte kviksalvmetoden).

Dagsfortjensten var kr. 7,- paa hver, beretter H.C.H. Brandt.

Naar det gjelder haabløse transportforhold saa var heller ikke det 100 aar senere engelske Brustad Mines Ltd. heldigere. Kort sagt blev driftskullene sendt fra England til Eidsvoll st. derfra paa meget daarlig, nærmest setervei 2 mil til grubene, hvor efter fabrikata skulde samme vei tilbake til England. Den sterke stigningen paa veien gjorde at kjørselen blev uforholdsmessig dyr, da det var meget begrensede mengder man kunde lesse.

Det indgik i selskapets planer og lage en privat bane til Eidsvoll st., men man kom ikke lenger end til en chaussé 4 km. fra gruvene, da driften blev oppgit, iflg. adv. Arvesen, selskapets juridiske konsulent, paa grund av de Castbergske konsesjonslover.

Gamlegruben paa Gladbak har ikke vart i drift siden 1812. Da arbeiderne der kom om morgenen var gruben fylt av vann. Gruhden hertil mente disse var at en tysker hadde fundet ut et eller andet vedrørende kvartsen og derfor i nattens løp hadde ødelagt en forbygning oppe i elven, slik at denne tok sit gamle løp som jo laa like over grubesjakten. Tyskeren forsvandt samtidig. Denne beretning skriver sig fra gaardbruker Ole Sandholts farfar som var verksarbeider der da dette hendte. Det var jo litt av en katastrofe for verksfolkene. Han fortalte " at den otterpan gik ut paa trammen og tro sund kridtpipene sine for naa blev det ikke mere raad til tobak".

Da Hartwig Bache-Wiig omkring 1900 hadde faat opp alle nødvendige fabrikkbygninger, var gruben akkurat saavidt tømt for vann. Det tok lang tid med en lokomobil som drivkraft for pumpene. Lokomobilen slo seg ofte vrang og saa kom det et regnskylt og ødelagde mange dagers arbeide. Da gruben omsider var tom gik Bache-Wiig konkurs. (Konsul Christoffersen miseren i 1901). Den engelske pantnaver (Rufus) sendte en svensk ingeniør Bror Widt op for aa foreta de nødvendige ~~prøve~~prøver, hvorvidt en drift var tilrandelig. Bror Widt sendte følgelig prøvene til Falun i Sverige til analyse. Da denne forelaa, spurgte grubebasen sterner, ogsaa svenske, om "hur det laa an". " Til dette svarade ingeniøren at

det er just litt for lite til at jeg tør setta mit navn under". (Hedtegnat av mig efter Sterner i 1930 aarene.) Utskrift av analyseprotokollen i falun har jeg forøkt aa faa, men henvendelse til svenske myndigheter resulterte bare i at man ikke visste hvor disse protokoller befandt sig. Naar jeg mener at denne analysen har betydning, er det fordi en kjendt geolog, Steinar Foslie, engang under et besøk fortalte at den nødvendige gehalt for lönghorn drift i 1900 aarene maatte ligge paa mindst 14 gr. pr. ton. Naar saa ing. Wift sier at det er "just litt for lite" kan man vel trygt slutte at analysen fra Falun da har ligget paa noe mellom 10 og 14 gr. pr. ton. - En indikasjon paa dette foreligger ogsaa i en beretning om en prøvedrift i 1773 i arkivet paa Kongsberg, hvor resultatet av prøvedriften kan sammenfattes til ca. 16 gr.pr.ton i gjennomsnit, omregnet. Denne prøvedriften gjelder ogsaa utvilsomt Gamlegruben.

Konklusjon: Gamlegruben skulde være lønnsom efter de indikationer som ovenfor er skissert. Muligheten for enda større gehalt foreligger efter mit ringe skjen et par hundre meter i s.s.s. paa den 6a. bredegang (ifl. prof. Keilhug 1326) dette i forbindelse med de nødvendige boringer som ogsaa omfatter alternativ II.

Alluviale forekomster, se skissen.

Undertegnede opdager i 30 aarene at det flate dyrkede areal nedenfor gruben som ender i en uopdyrket myr, dekket over et tjørne i/lm. dybt.

Det slog mig da at dette maatte være et konsentrasjonspunkt for gull paa grunn av de merkeligt sammenfaldende omstendigheter. Den n.v.s.s. gaende kvartagang hadde retning paa myra. Breisens skuringeretning likesaa og Breelven maa ha gaatt nærlagtig parallell eller rettere sagt i samme plan som gangen - indtil denne fordypnings i terrenget, men her møtes det av aaser paa øst og sydsiden og efter en grundig vask vil alt lettmaterialet bli skyllet i ret vinkel mot den vestlige aas hvor utløpet har gaaet for sig. En grusrygg tvers over myra 1/2 meter under torven bekrefter dette sammen med boringer som viser at den under torven værende grusmasse er helt ren og består av kvarts og bergkrystall i ned til støv finmøst tilstand fra helt

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx glasklar til blå, grøn, rød og gul farve. Dette gjelder hele områdets grusmasse (20-30 da.) som har en varierende dybde fra 8 til 16 m.

Teorien er forelagt prof. dr. Oftedahl, som i 2 brev har godkjendt den, naturligvis med forbehold angående lensomheten. Denne kan ogsaa selvfølgelig bare bringes paa det rene ved boringer.

Ved Seismografiske prøver og haandboringer er underlaget, fjeldgrundens struktur i grove trekk fundet (Se skissen) Disse viser at den ytre myr stort set har en dybde paa 15-16 m. Dog heldende not utløpet i vest til ~~tid~~til målt 21 m (uten bund) Saa er det fundet 2 større dyp paa den jevne fjeldplate og en paa østsiden paa henh.via 21 med bund, eller stor sten - og 22,5 uten bund.

En konsentrasjon³ kunne vel da ha størst sjanser i disse løkker.

Ved et uheld, et brud p³ boretangen, hvor hodet blev vittende igjen, hadde det presset sig sammen en masse, ca $1/10 \text{ cm}^3$, ved analyse, først mikroskopisk, derefter kjemisk, indholdt et par gulikorn. Dette var paa 14 m, nærmere vestbredden av myren. Helt i øst paa 7 m. blev det fundet noe som blev karakterisert som glas, men som nok er av slaget i et hvertfald en smeltmasse. Dette er ikke lett aa forklare, da slaget fra verket ikke kan ha fundet veien under den hornetisk 4 m. lukkede nese-myrr.

Et andet eiendommeligt trek framkom ved en enkelt boring. En krystalpids i massen paa utsiden av kullet hadde laget et skarpt diagram paa boretangen som i spiral viste massens tetthet. Avansen for omdreining var for de første 6 meters noksaa regelmessig ca 1."derefter kom en "plate" aa 1" tykk, hvor spiralringenes tetthet neppe var synlig med det blotte øie. Kan anslases til noe mellom $1/10$ og $1/5 \text{ m.m. pr. omdreining}$. D.V.S. 150 til 300 omdreininger for aa komme igjennem dette laget. Derefter kom den normale avanse fra først aa med omtrent en til en halv tomme pr. omdreining. Dette i ca 40 cm. Hvorefter en ny "plate" ogsaa omtrent 1 tomme tyk, med de samme data som ovenfor, og det ser ut som det efter nok en serie med normal avanse kom yderligere en saan fantastisk sammenpresset masse, av

borfæreren betegnet som fjeldbunden.

Hvis boring iverksettes for aa bringe lønsomheten for dagen vil dette indgaa i samme skema som for evt. grubedrift idet kvartsgangen jo gaar s.s.e. dvs. ^{længst over} fæltet og vel kulminerer akkurat i overgangen mellem gneissplaten og den ned braste granitmasse.

Mit forslag er at Borregaard foretar boringer med ovenstaaende for øie. Viser sakene sig aa være drivverdige blir man nok enige om betingelserne. Dog forbeholder jeg mig aa faa forskuds dekket endel av mine udgifter i forbindelse med dybdeundersøkelserne kr. 10.000, for boringene satte igang.

Grube og alle mineral forekomster paa eiendommen tilhører undertegnede.

Erhødigst

Ivar Brandt

Ivar Brandt sig.

